

СТ А Н О В И Щ Е

От: **доц. д-р Камен Димитров Петров, УНСС – град София,**
Катедра „Регионално развитие“, ф-т „Управление и администрация“
Научна специалност „Народно стопанство
(*Геоикономика и регионално развитие*)“

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност **„Икономическа и социална география“** в професионално направление **4.4. Науки за земята**, от област на висше образование **4. Природни науки, математика и информатика** към ЮЗУ „Неофит Рилски“ -Благоевград.

Автор на дисертационния труд: *Гергана Йорданова Николова*
Тема на дисертационния труд: *„Регионални особености и приоритети в развитието на социалната сфера в общините от източната част на Кюстендилска област“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно **Заповед №2744./03.12.2018 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“**.

1. Информация за дисертанта

Дисертант **Гергана Йорданова Николова** се е обучавала по докторска програма „Икономическа и социална география“, в професионално направление 4.4. Науки за земята, от област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, в ЮЗУ съгласно **Заповед №236./02.02. 2015 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград**. Обучението е осъществено в *редовна* форма на обучение през периода **02.02.2015 г.-28.11.2018 г. с едно прекъсване от 9 месеца**.

Докторант Гергана Николова е родена през 1977 г. в град Дупница. През 2000 г. придобива магистърска степен по география, специализация регионално развитие, професионална квалификация, учител по география и

икономика - ЮЗУ“ Неофит Рилски“ гр. Благоевград. Същата има богат професионален опит **като учител в ПГ “Акад. Сергей П. Корольов“ гр. Дупница**, и гост-преподавател в ЮЗУ по проблемите свързани с преподаването по география. Видно от представената творческа биография е, че докторант Гергана Николова има значителен лекторски и преподавателски опит. Този натрупан професионален опит е достатъчен атестат за проявения научен интерес към обучението в докторантска степен в областта на икономическата и социална география.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационния труд ***Регионални особености и приоритети в развитието на социалната сфера в общините от източната част на Кюстендилска област***“ е структуриран в увод, пет глави и заключение с общ обем от 216 страници и 16 приложения. Списъкът на използваната литература се състои от 166 заглавия, от които 147 на кирилица и 19 на латиница.

В структурно отношение за подобно дисертационно изследване е избрана оптимална структура. Дисертационният труд има подчертан акцент свързан с извеждане на концептуални постановки, методология и практическа част, със класическо заключение и научни приноси, след което следва библиография на използваната литература. Всяка от главите е разпределена на параграфи и подпараграфи.

Темата на оценявания дисертационен труд е актуална преди всичко със своята фундаменталност за научно изследване от подобен ранг. Трудът е синтез от опита да се осмисли критически съотношението, от една страна, на социалната организация на обществото, от друга проблемите на регионалното развитие през призмата на пространственото развитие и неговите локализационни измерения. Трудът има подчертан социално-икономогеографски характер.

Докторантката си е поставила постижима цел и няколко задачи в разглеждания труд, водещата от които е да се изгради фундаментът на една реалистична и критична картина на регионалните особености и приоритети в развитието на социалната сфера в общините от източната част на Кюстендилска област.

Поставените задачи са изпълнени в удовлетворяваща степен, като се има предвид сложността и фундаменталността на поставените за разглеждане проблеми. Обектът и предметът на изследването са проучени обстойно и докторантката Гергана Николова е стигнала до съответните изводи относно тяхното естество.

Предмет на изследването са проблемите в развитието на социалната сфера в проучваната територия, свързани с обезпечаването на населението с необходимите услуги.

Основната изследователска хипотеза е, че състоянието и тенденциите в развитието на социалната сфера през последните три десетилетия в общините от източната част на област Кюстендил следват националната динамика, която формира неблагоприятна локална среда.

Използваната научна литература е многообразна и от различни сфери на научното познание с превес на географската наука. Използвана е предимно литература от български и английски език. Повечето от чуждата литература е цитирана от издания, които са преведени на български, и по-рядко от чуждестранни автори. Съществено се използват авторитетни чужди автори в оригинал. Изобщо, от подбора на библиографския апарат и начина на боравене с него, проличава доброто познаване от докторантката на литературата.

В заключение можем да подчертаем, че е налице завършен труд на докторантката Гергана Йорданова Николова с подчертана научна способност да систематизира и критично да осмисля съществуващите научни тези и да заема аргументирана позиция по всяка една от тях.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Поставените основни цели и задачи на дисертационния труд са постигнати. Дисертант Гергана Николова е достигнала до сериозни и актуални научни постижения и научно-приложни резултати. Използваната методология е съвременна, като дисертант Гергана Николова великолепно владее проблематиката на научната методология и е използвала голямо разнообразие от научни методи. Проблемните полета на изследване балансирано са разпределени в петте глави на дисертацията – изградена е една сложна симфония на социално-географско и регионално икономическо мислене. Несъмнено се откроява значимото постижение в представения дисертационен труд, относно формулирането на концепция за методологическите основи на развитието на социалната сфера с определените качествени характеристики.

Оригинална е тезата, че териториалното развитие може да се моделира чрез условия и фактори за развитие на социалната сфера. На практика това може да има положителни последици върху географската теория и регионалния мироглед за формирането и развитието на социално географското направление в регионалните изследвания.

Всяка съвременна наука синтезирана със социално географските измерения на териториалното развитие неизбежно ни тласка към

преоценка на едни или други елементи на регионалното развитие, както и на неговите формиращи и регулиращи механизми, с което обогатява общотеоретичната база, от която извличаме фундаменталните истини на съвременното ни регионално битие. Това е изведено чрез оценката на геодемографските ресурси на проучваната територия.

Сполучливо е направен и географския анализ на състоянието на социалната сфера в проучваната територия като предверие към заложените модели за оптимизиране функционирането на социалната сфера в проучваната територия.

Несъмнени достойнства има подчертаната необходимост от деконцентрация на управлението и структуриране на мини модели свързано с местното регионално развитие, днес тези модели стават все по зависими от глобалните процеси и властови структури. Тези трансформации на държавата и регионалното развитие са засегнати. На практика те показват отражението на процесите на глобализация и на преминаването на капитализма в ново формационно качество, към Индустрия 4.0. Това, ще промени реалният свят, в който живеем, а от там и теориите за него, включително и географските науки и икономическите изследвания. Предложеният подход макар и изглеждащ малко условен заслужава адмирации към докторантката.

В заключение можем да подчертаем, че в дисертационния труд са идентифицирани основни проблеми свързани с посочената териториална общност, формулирани са алтернативи за действие и предложения за нововъведения. Имаме налице постигнат сериозен научен труд, което ни дава достатъчно основание да дадем положителна оценка на получените научни и научно-приложни резултати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Развити са теоретичните въпроси, свързани със същността и характеристиките на регионалните особености и приоритети в развитието на социалната сфера в общините от източната част на Кюстендилска област“. Изяснено е терминологичното значение, различните подходи и нива на изследване на социалната сфера. Изследвани са факторите, които влияят на развитието на социално-географските проблеми, като тези особености са представени като фактор, оказващ въздействие върху развитието на посочените общини в изследването. Въведен е концептуален модел и методика на анализ и оценка на регионалните особености на групата общини посочени в изследването. Установено е какви трябва да бъдат критериите и показателите за анализ и оценка на ефективността на пространственото развитие на посочените териториални

общности. Изяснени са особеностите на интегрираните модели и възможностите за тяхното прилагане при моделиране на в регионалното развитие на посочените общини. За мен приносен характер съдържа и анализът на новите постановки свързани с интердисциплинарния характер на географските знания и синергията им с други науки.

Това означава развитието на географската наука, чрез подходи които водят до обновление и преобразяване на географската теория при моделирането на пространственото развитие и извеждането на постулатите на управлението на регионалното развитие в съвременния свят.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е представила 4 публикации, две авторски и две в съавторство, които изцяло отразяват основния текст на дисертационния труд. В тях проличава високата култура на докторанта при систематизирането на съдържанието и методическата обработка на материалите по дисертационното изследване.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът задълбочено третира и синтезирано представя идеите на оценявания труд. Той е в обем 48 страници и следва утвърдения стандарт в структурата и изложението. Разделен е на обособени части, които обхващат общата характеристика на дисертационния труд, съдържанието на дисертационния труд, включително кратко представяне по глави и параграфи, научни и научно-приложни приноси и публикации по темата на дисертационния труд.

Спазена е необходимата архитектурника в разположението на текстовия материал и е обърнато достатъчно внимание на неговото пространствено структуриране.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Новите реалности и обществени потребности изискват принципно нови решения на вчерашни и днешни проблеми и което е особено важно, прогнозиране на бъдещето развитие и решаване на проблемите, свързани с развитието на общините в България и респективно управлението на човешкия капитал в тях. Това са и съображенията ми да препоръчам на докторанта в бъдеще да продължи да работи в областта на социалната география, но вече в условията на новите технологии, когато не малка част от професиите ще променят своята актуалност, регионите ще имат нужда от нови приоритети, моделиране и решаване на друг кръг от

проблеми. На тази база имам и един въпрос към докторантката: **„Доколко е устойчиво приложим предложения модел на изследване в други групи общини в различни части на страната?**

Заклучение

Всичко изложено до тук обуславя положителната ми оценка за представения дисертационен труд „Регионални особености и приоритети в развитието на социалната сфера в общините от източната част на Кюстендилска област“.

Този труд съдържа съществени научни и научно-приложни приноси и демонстрира задълбочените познания и способности за самостоятелна научноизследователска работа на докторантката Гергана Йорданова Николова.

Дисертационния труд отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ и на чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ. Затова предлагам на уважаемото научно жури да даде образователна и научна степен „доктор“ по „Икономическа и социална география“, в професионално направление 4.4. Науки за земята, от област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика на г-жа Гергана Йорданова Николова докторант в катедра „География, екология и опазване на околната среда“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Гр. София

28.12.2018 г.

Подпис:

(доц.д-р Камен Петров)